

Ніна Дика

ГРАНІ МИСТЕЦЬКОГО ПРОСТОРУ ОКСАНИ БОНКОВСЬКОЇ (ПАНАСЮК): ПІАНІСТКИ, КАМЕРАЛІСТКИ, КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА

Високою професійною майстерністю, своєрідною манерою гри, визначеністю художньо-технічних прийомів, а головне – специфічними національними рисами вирізняється нова школа виконавства, що сформувалася нині в українській інструментальній ансамблевій музиці, де піаністка, камералістка, концертмейстер, педагог **Оксана-Лідія Володимирівна Бонковська (Панасюк)** (11.02.1938–19.03.2005) посіла чільне місце.

З жанром камерного ансамблевого мистецтва пов'язана концертно-виконавська діяльність піаністки. Її становлення як високопрофесійного музиканта почалося у Львові: з раннього дитинства Оксана була пов'язана з музикою і театром.

Батько – Володимир Гаврилович Панасюк – скрипаль, хоровий диригент, педагог, здобув прекрасну освіту у Вищому музичному інституті ім. М. В. Лисенка у Львові (клас проф. Й. Москвичіва (скрипка), клас проф. В. Барвінського (композиція)). Згодом викладав у філіях Вищого музичного інституту, працював керівником хорів Львівського Палацу піонерів, Львівського медичного інституту, Львівського зооветеринарного інституту, показового хору Будинку народної творчості. Вже як головний хормейстер Львівської опери В. Г. Панасюк здійснив постановки хорових сцен у виставах «Євгеній Онегін» П. Чайковського, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського. Його талант і праця здобули високу оцінку в метрів українського мистецтва – Станіслава Людкевича і Миколи Колесси.

Мати Оксани – Софія Йосипівна – була солісткою хору.

У Львівській музичній школі-десятирічці (1945, клас фортепіано) розпочалося навчання Оксани. Та в 1947 році всю родину Панасюків – батька, маму та обох доньок – Оксану і Зоряну – було репресовано і вислано до м. Анжеро-Судженськ Кемеровської області (Росія). Батько Оксани і на засланні продовжував трудитися на педагогічній ниві: вчителював, викладав музично-теоретичні дисципліни і вів клас скрипки в музичній школі. Саме в цей час у Володимира Гавриловича Панасюка навчався гри на скрипці Мирослав Скорик, який у 1947 році теж був висланий з батьками в Сибір.

Натхненною працею позначене мистецьке життя музиканта. Оксана Панасюк після закінчення Кемеровського музичного училища (1954–1958) повернулася до Львова, де впродовж 1958–1963 років навчалася у Львівській державній консерваторії ім. М. В. Лисенка (клас фортепіано Ірини Крих, клас концертмейстерства Віри Дробінської, клас камерного ансамблю Михайла Брандорфа). Середовище рідного Львова, вищого навчального закладу мало особливий вплив на формування професійного музиканта. Яскравий матеріал доктора мистецтвознавства Алли Терещенко якнайкраще передає атмосферу міста:

«Львів. Дороге серцю місто, де не лише примхливі абрисы дахів і вежі катедр, а й кожен камінчик на Замковій горі, кожна таємнича стежка на Кайзервальді

промовляють до тебе таємничою мовою спогадів. Місто, що прекрасне завжди – в золоті листопаду, в мареві дощу, у срібній сніговій заметілі. У такому обрамленні закарбувалися в пам'яті роки навчання в консерваторії, ті далекі шістдесяті, що вселяли вселенську надію на щасливі зміни, а властивий творчій молоді креатив набрав шаленого прискорення» [12].

Прекрасний світ мистецького життя Львова відкривається, коли гортаєш сторінки фотоальбому «Випуск 1958–1963 рр. Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка. Панасюк О. В.» (з родинного архіву пп. Андрія і Євгенії Алмаші). Пам'ятні світлини, люб'язно надані родиною львівської піаністки, знайомлять з професорсько-викладацьким складом Львівської консерваторії ім. М. В. Лисенка (ректор – професор М. Ф. Колесса), з її однокурсниками – друзями, товаришами, де з-поміж інших Іван Гамкало, Алла Терещенко, Генадій Ляшенко, Тарас Микитка, Лора Бобер, Едуард Ріфман, Жанна Ляшенко, Юлія Хурдеева, Володимир Ігнатенко, Володимира Чайка, Марія Галій, Віталій Котляревський, Марія Процев'ят, Мирослава Лагойда, Лора Котляревська, Мирослав Мар'яш, Петро Дроща та багато інших.

Викладачі ЛДК ім. М. В. Лисенка (світлина з випускного фотоальбому 1958–1963 рр.).

У центрі: Василевич В. В., 2 ряд: Прядкін В. В., Карпатський А. В.

Зліва (зліва на право): 1 ряд зверху: Цайтц В. Б., Хучуа К. К., Жубр А. Д., Левина Е. Д.

2 ряд: Шпаргало Є. Д., Прокоп'як С. І., Крих-Угляр М. Ю. 3 ряд: Грицай Л. О.,

Лобанов М. О., Коссак Л. О. 4 ряд: Філатов В. М., Оберюхтін М. Д., Брандорф М. С.

Справа (зліва на право): 1 ряд зверху: Білинська М. Л., Козаков Г. Н., Бандрівська О. К.,

Антків М. М. 2 ряд: Сотничук О. І., Шпіцер Є. Е., Дайч С. А.

3 ряд: Созанська О. С., Теплицький А. С., Стернюк-Левицька Д. В.

4 ряд: Герасимович Д. М., Воєводін В. В., Кришталський О. Р.

«Консерваторія, – як зазначає доктор мистецтвознавства Алла Терещенко, – тоді ще на вулиці Чайковського, велика концертна зала, що тоді здавалася в оренду філармонії, а ми, студенти, могли відвідувати не лише концерти, а й репетиції виконавців та колективів, що приїжджали до Львова з усіх республік колишнього Союзу та з-за кордону. Живе звучання музики стало важливою складовою нашого майбутнього мистецького досвіду» [12].

Піаністка закінчила навчання у Львівській державній консерваторії (ЛДК) ім. М. В. Лисенка з кваліфікацією «концертмейстер, педагог». Концертмейстером Оксана Панасюк розпочала працювати ще в часі навчання в консерваторії, починаючи від 1960 року, на вокальній кафедрі (клас заслуженого діяча мистецтв УРСР М. Шелюжка) і на кафедрі хорового та симфонічного диригування (клас М. Антківа). Від 1963 року – концертмейстер кафедри оперно-симфонічного диригування та хорового диригування ЛДК ім. М. В. Лисенка в класах заслуженого артиста УРСР І. Паїна і народного артиста УРСР М. Колесси). Невдовзі піаністку О. В. Панасюк запросили на викладацьку роботу (від 1968 року) на кафедру камерного ансамблю та концертмейстерського класу ЛДК ім. М. В. Лисенка. В цей час на кафедрі, яку очолювала Дарія Колесса-Залеська (1906–1999), працювала когорта визначних педагогів: Л. Цьокан-Савицька, Р. Залеська, Б. Бонковський, В. Третяк, Г. Стернюк-Олеськів, Л. Онищенко, Я. Матюха, З. Максименко, О. Семенова.

Відомо, що в 1972 році клас концертмейстерства, відокремившись, працював як самостійний підрозділ. Тож, Оксана Бонковська (Панасюк) продовжила працювати на посаді старшого викладача (від 1976 року) кафедри концертмейстерства ЛДК ім. М. В. Лисенка. До слова, піаністка не припиняла праці концертмейстера в класі професора М. Ф. Колесси.

Особливу увагу приділяла Оксана Бонковська (Панасюк) камерному музиканню, яке «*облагороджує людину, розширює її „горизонт“*» [4]. Особливою активністю позначені виступи піаністки у складі камерно-інструментальних ансамблів. В мистецькому середовищі Галичини О. Бонковську (Панасюк) знали як багатолітнього творчого партнера відомого скрипаля Богдана Бонковського, випускника класу проф. В. Стеценка. До слова, Б. Бонковський славився як прекрасний камераліст, багаторічний ілюстратор та викладач кафедри камерного ансамблю та квартету Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка, як артист симфонічного оркестру Львівської філармонії, аранжувальник. Скрипаль Богдан Бонковський разом із братами Ігорем Ремешило (скрипка), Тарасом Ремешило (альт) і Володимиром Третяком (віолончель) зініціювали і заснували струнний квартет при Львівській філармонії, який активно концертував, а згодом здобув назву «Кантабіле».

Подією для міста стали виступи камерно-інструментального ансамблю у складі Богдан Бонковський (скрипка), Тетяна Шуп'яна (скрипка), Володимир Третяк (віолончель), Оксана Бонковська (фортепіано), який завжди перебував у вирі культурно-мистецького життя. Шанувальникам камерної музики запам'яталося, з яким успіхом на сценах львівського Будинку вчених, Будинку офіцерів, Будинку вчителя та інших відбувалися концертні виступи колективу, який зарекомендував себе як високопрофесійний злагоджений ансамбль із високими технічними даними, який майстерно долав найскладніші художні завдання. Цінно, що на Львівському радіо збереглися записи цього колективу (П. Чайковський. Тріо; Сонати Й. Брамса; С. Рахманінов. Тріо ре мінор), де партію фортепіано виконувала О. Бонковська (Панасюк).

Після концерту.

Сидять (зліва направо): В. Третяк (віолончель),
О. Бонковська (Панасюк) (фортепіано), Б. Бонковський (скрипка)

Тематичні лекції-концерти, зокрема *«Вокальна камерна музика»* (м. Дубляни, 1986), *«Франкова пісня»* (до 130-річчя від дня народження Івана Франка) (1987), *«Як слухати і розуміти музику»* (1987) для слухачів Університету культури також відбувалися за активної участі Оксани Бонковської (Панасюк). До виконання старовинних російських та українських романсів для камерно-інструментального ансамблю з голосом (в аранжуванні Б. Бонковського) неодноразово долучалися знані вокалісти – Людмила Божко (лірико-колоратурне сопрано), Тамара Поліщук (меццо-сопрано).

Піаністка О. Бонковська (Панасюк) працювала концертмейстером провідних хорових колективів Галичини, а також із солістами (вокалістами, інструменталістами). Вона завжди перебувала в чудовій виконавській формі, багато грала і грала своє піаністичне мистецтво в атмосфері постійного удосконалення. Впродовж 1970–1980-х років піаністка працювала концертмейстером Народної чоловічої хорової капели «Сурма» (художній керівник і диригент – О. Цигилик), від кінця 70-х – поч. 80-х років ХХ століття – концертмейстером Академічного хору викладачів та співробітників Львівського університету імені Івана Франка «Каменярь» (художні керівники і диригенти: М. М. Антків, О. І. Цигилик).

Від кінця 1980-х років до останнього подиху О. Бонковська (Панасюк) – концертмейстер Народного чоловічого хору «Орфей» (художні керівники та диригенти О. Волинець, В. Гнідь), що функціонував при Національному університеті «Львівська Політехніка» і часто гастролював містами Польщі, Словенії, Хорватії, Греції.

Особливу популярність піаністка О. Бонковська (Панасюк) здобула як концертмейстер вокальної студії при Будинку вчителя у Львові (1985–2005). На Міжнародному конкурсі «Хорова музика в русі – Голландія» (2001) знана львівська концертмейстер О. Бонковська (Панасюк) здобула лауреатство.

Народна чоловіча хорова капела «Сурма». Виступ на телебаченні, 1982 р.
Організатор, художній керівник та диригент О. Цигилик (*сидить п'ятим*).
Концертмейстер О. Бонковська (Панасюк) (*сидить шоста*).

Піаністка стала учасницею Міжнародного фестивалю духовної музики (2000, Польща, Гайнувка) як концертмейстер Народного чоловічого хору «Орфей». Концертні виступи піаніста-концертмейстера О. Бонковської (Панасюк) неодноразово відзначалися грамотами, подяками (1986, 1987, 2000, 2001).

Народний чоловічий хор «Орфей».
Диригент Петро Гудз, концертмейстер О. Бонковська (Панасюк).

Педагогічна діяльність О. В. Бонковської (Панасюк) охопила близько 40 років її життєвого шляху, де в повній мірі акумулювались творчі та психологічні риси музиканта-виконавця. В основі педагогічної системи Оксани Володимирівни превалювала повага до авторського задуму, глибоке проникнення у художньо-мистецький

світ композитора, потреба відчутти дух епохи, в якій жив і творив автор. З часом в учневі сконцентровується глибокий і багатий досвід вчителя – як продовження у

становленні і творчості митця. О. В. Бонковська (Панасюк) виховала кілька поколінь прекрасних музикантів-концертмейстерів і педагогів, з-поміж яких В. Вісянська, С. Гурганова, Т. Гавриляк, Б. Сюта, Н. Дика, О. Майчик, О. Басса, Р. Бурда, О. Николин (Грищишин), О. Корчинський, О. Німилович, А. Шевчук, З. Заячківська, В. Кокошкіна, О. Лисак, С. Маловічко, Н. Мозгова, Н. Пасічник, Н. Шипунова, О. Тригуб та ін.

Пам'ять про Оксану Володимирівну Бонковську (Панасюк) житиме завжди серед її учнів, колег, друзів, і спогади про неї завжди наповнені щирою вдячністю.

Література про Оксану-Лідію Бонковську (Панасюк)

1. Дика Н. Панасюк (у заміжжі – Бонковська) Оксана-Лідія Володимирівна. *Українська Музична Енциклопедія*. Том 5 [Павана – «Polikarp»]. Київ, вид-во ІМФЕ, 2018. С. 59.
2. Дика Н. О. Сторінки діяльності піаністки, концертмейстера, камералістки Оксани Бонковської (Панасюк) в мистецькому просторі II пол. XX століття. *Актуальні проблеми розвитку українського мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти* : збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції (29 травня 2020 року) (електронне видання). Луцьк, 2020. С. 48–51.
3. *Ірина Крих – особистість, музикант, педагог : Спогади*. Львів, 2005. С. 90–92.
4. Криштальський О. Про камерну музику. Спогади : науково-публіцистичне видання [упоряд. та ред. Тарас Дубровний]. Львів, 2010. С. 96.
5. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до музичної академії у Львові. У 2-х т. Львів: Сполом, 2003. Т. 2. С. 138, 159, 186, 190.
6. Молчанова Т. О. Бонковская (Панасюк) Оксана-Лидия Владимировна. *Пианисты-аккомпаниаторы, концертмейстеры, артисты камерного и фортепианного ансамбля : энциклопедия*. Львов: Сполом, 2015. С. 76.
7. Молчанова Т. О. Бонковська (Панасюк) Оксана-Лідія. *Галицька концертмейстерська школа : енциклопедичний довідник* Львів: Сполом, 2004. С. 42.
8. Панасюк-Бонковська Оксана (1938–2005). *Сторінки історії ЛНМА ім. М. В. Лисенка*. Вид. 2-ге, допов. Львів, 2008. С. 158.
9. Старух Т. Фортепіанне та органне виконавство Львова на сучасному етапі. Львів, 1992. С. 10.
10. *Сторінки історії ЛДМА ім. М. В. Лисенка*. Львів: Сполом, 2003. С. 91, 142.
11. *Сторінки історії ЛНМА ім. М. В. Лисенка*. Вид. 2-ге, допов. Львів, 2008. С. 250.
12. Терещенко А. Видання, що не залишає байдужим (про монографію-альбом «Львівський камерний оркестр 1959–2012»). *Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка* [гол. ред. Ігор Пилатюк, наук. ред.-упоряд. Ніна Дика]. Випуск 34: *Виконавське мистецтво. Камерно-інструментальний ансамбль: історія, теорія, практика*. Львів, 2015. С. 513–519.
13. У вінок Кобзареві: відзначення Всесоюзного свята «В сім'ї вольній, новій» з нагоди Шевченківських днів. *Ленінська молодь*. 1985, 12 березня. С. 4.
14. Хроніка творчих буднів. *Жовтень*. 1985. № 4. С. 132.